

Kohtuasi C-40/20**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

23. aprill 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

30. jaanuar 2020

Apellandid:

AQ

BO

CP

Vastustajad apellatsioonimenetluses:

Presidenza del Consiglio dei Ministri

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca - MIUR

Università degli studi di Perugia

Põhikohtuasja ese

Apellatsioonkaebused, mis esitati Consiglio di Stato'le (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) Tribunale Amministrativo Regionale per l'Umbria (Umbria maakonna halduskohus, Itaalia, edaspidi „TAR“) otsuse peale – millega TAR jättis rahuldamata apellantide poolt Università di Perugia (Perugia ülikool) teadete peale esitatud kaebused, millega viimane lükkas tagasi nende avaldused algatada valikumenetlus, mille eesmärk on nende tähtajatute töötajatena töölevõtmine kõnealuses ülikoolis –, samuti lihtsustamise ja avaliku halduse ministri (Ministro per la semplificazione e la pubblica amministrazione) selles valdkonnas kehtestatud ringkirja nr 3/2017 peale, ja eesmärgiga tuvastada

apellantide õigus sellele, et nad võetaks teadustöötajatena tähtajatult tööle ja et nad saaksid läbida 2010. aasta seaduse nr 240 artikli 24 lõikele 5 vastava hindamise, mis on ette nähtud kaasprofessorite (*professori associati*) töölevõtmiseks.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

30. detsembri 2010. aasta seaduse nr 240 (legge del 30 dicembre 2010, n. 240) artikli 24 lõigete 5 ja 6 kooskõla direktiivile 1999/70/EÜ lisatud raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta klausliga 4 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 20 ja 21, võttes samuti arvesse võrdväarsuse ja tõhususe põhimõtteid.

Eelotsuse küsimus

Kas nõukogu 28. juuni 1999. aasta direktiivile 1999/70/EÜ, milles käsitletakse Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) sõlmitud raamkokkulepet tähtajalise töö kohta, lisatud raamkokkuleppe klausliga 4 „Mittediskrimineerimise põhimõte“ – käsitades seda kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 20 ja 21 ning ka võrdväarsuse ja tõhususe põhimõtetega – on vastuolus sellised riigisisese õigusnormid nagu seaduse nr 240/2010 [artikli] 24 lõiked 5 ja 6, mis annavad artikli 24 lõike 3 punktis b nimetatud tähtajalistele teadustöötajatele, kes on läbinud sama seaduse artiklis 16 sätestatud riikliku atesteerimise, ning alalistele teadustöötajatele, kes on samuti kõnealuse atesteerimise läbinud, vastavalt õiguse ja võimaluse (mida rakendatakse eriotstarbeliste vahendite eraldamisega) läbida – esimesed pärast lepingu lõppemist, teised kuni 31. detsembrini 2021 – hindamismenetluse kaasprofessoritena töölevõtmise eesmärgil, samas kui artikli 24 lõike 3 punktis a nimetatud tähtajalistele teadustöötajatele, kes on riikliku atesteerimise läbinud, ei anta ühtegi analoogset õigust ega võimalust, vaatamata sellele, et tegemist on töötajatega, kel tuleb samaväärselt täita identseid ülesandeid?

Viidatud liidu õigusnormid

Nagu sama viidatud riigisisese menetluse raames esitatud eelmises eelotsusetaotluses üksikasjalikult märgitud, on viidatud liidu õigusnormid järgmised:

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 155.

Nõukogu 28. juuni 1999. aasta direktiiv 1999/70/EÜ, milles käsitletakse Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) sõlmitud raamkokkulepet tähtajalise töö kohta (edaspidi „direktiiv 1999/70“); eelkõige

sellele lisatud raamkokkuleppe klauslid 5 ja 4, samuti sama direktiivi põhjendused 3, 14 ja 15.

Komisjoni 11. märtsi 2005. aasta soovitus Euroopa teadlaste harta ja teadlaste töölevõtmise juhendi kohta (2005/251/EÜ).

Viidatud Itaalia õigusnormid

Nagu sama viidatud riigisisese menetluse raames esitatud eelmises eelotsusetaotluses üksikasjalikult märgitud, on viidatud Itaalia õigusnormid järgmised:

30. detsembri 2010. aasta seadus nr 240 „Eeskirjad, mis puudutavad ülikoolide korraldust, akadeemilisi töötajaid ja nende töölevõtmist ning millega antakse valitsusele volitus edendada kõrgharidussüsteemi kvaliteeti ja tõhusust“ (legge del 30 dicembre 2010, n. 240, „Norme in materia di organizzazione delle università, di personale accademico e reclutamento, nonché delega al Governo per incentivare la qualità e l'efficienza del sistema universitario“) (edaspidi „seadus 240/2010“), eelkõige artikli 24 lõiked 1–3, 5 ja 6.

25. mai 2017. aasta seadusandlik dekreet nr 75 „30. märtsi 2001. aasta seadusandliku dekreeidi nr 165 muutmise ja täiendamise [...]“ (Modifiche e integrazioni al decreto legislativo 30 marzo 2001, n. 165 [...]) (edaspidi „seadusandlik dekreet nr 75/2017“), eelkõige artikkel 20.

30. märtsi 2001. aasta seadusandlik dekreet nr 165 (decreto legislativo del 30 marzo 2001, n. 165, edaspidi „seadusandlik dekreet nr 165/2001“), mis on avaliku sektori asutustes töötamist reguleerivate õigusaktide konsolideeritud redaktsioon; eelkõige artikli 3 lõige 2 ja artikli 36 22. juunist 2017 kehtiv redaktsioon.

15. juuni 2015. aasta seadusandlik dekreet nr 81 „Ühtsed töölepingute eeskirjad ning õigusnormide muutmise tööülesannete valdkonnas [...]“ (decreto legislativo del 15 giugno 2015, n. 81, „Disciplina organica dei contratti di lavoro e la revisione della normativa in tema di mansioni [...]“) (edaspidi „seadusandlik dekreet nr 81/2015“), millega riigisiseses õiguses rakendatakse direktiivi 1999/70/EÜ; eelkõige artikkel 19, mis oli kohaldatav faktiliste asjaolude toimumise ajal ning kehtis enne dekreetseadusega nr 87/2018 tehtud muudatust, ning artikli 29 lõike 2 punkt d, mis kehtib alates 12. augustist 2018.

Faktiliste asjaolude ja menetluse lühiülevaade

- 1 Pärast samas riigisiseses kohtumenetluses – millele viidatakse faktiliste asjaolude kirjeldamiseks – esitatud eelotsusetaotluse avaldamist sekkusid kolmes kõnealusel kohtus apellantide toetuseks menetluses erinevad kutse- ja ametiühingud: ANIEF – Associazione Professionale e Sindacale, Federazione Lavoratori della

Conoscenza – CGIL ja CIPUR – Coordinamento Intersedi Professori Universitari di Ruolo, kes soovivad Euroopa Kohtu menetluses osaleda.

- 2 Lisaks esitasid apellandid uue menetlusdokumendi, milles nad märgivad, et nende TAR Umbria (Umbria maakonna halduskohus, Itaalia) otsuse peale esitatud kolme apellatsioonkaebuse raames on veel üks ühine väide.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 3 Eespool viidatud apellatsioonkaebuse lisaväites leiavad apellandid, et rikuti direktiivile 1999/70 lisatud raamkokkuleppe klauslit 4 ja selles sisalduvat mittediskrimineerimise põhimõtet, tuginedes asjaolule, et nad läbisid teise taseme õppejõududele ette nähtud riikliku atesteerimise, mis on sätestatud seaduse nr 240/2010 artikli 24 lõigetes 5 ja 6 koosseisuliste dotsentide töölevõtmiseks.

Eelotsusetaotluse põhistuse lühiülevaade

- 4 Kõigepealt osutab eelotsusetaotluse esitanud kohus 25. oktoobri 2018. aasta kohtuotsusele Sciotto (C-331/17), milles Euroopa Kohus leidis, et „kuna põhikohtuasjas arutusel olev riigisisene õigusnorm ei võimalda mingil juhul süvamuusikasihtasutuste sektoris tähtajaliste lepingute muutmist tähtajatuks lepinguks, võivad need õigusnormid kaasa tuua selle sektori tähtajaliste töötajate diskrimineerimise võrreldes teiste sektorite tähtajaliste töötajatega, kes võivad peale nende töölepingu ümberkvalifitseerimist juhul, kui on rikutud tähtajaliste lepingute sõlmimisega seotud norme, muutuda võrreldavateks tähtajatuteks töötajateks raamkokkuleppe klausli 4 punkti 1 tähenduses.“
- 5 Samuti viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus 20. juuni 2019. aasta kohtuotsusele Ustariz Aróstegui (C-72/18), milles Euroopa Kohus leidis oma praktikale viidates, et „mõiste „objektiivsed põhjused“ [nõuab], et asjaomane ebavõrdne kohtlemine oleks õigustatud täpsete ja konkreetsete asjaoludega, mis iseloomustavad asjasse puutuvat töötingimust konkreetses olukorras, millega seoses see esineb, ning objektiivsete ja läbipaistvate kriteeriumide alusel, mis võimaldaksid kontrollida, kas see ebavõrdne kohtlemine on tingitud tegelikust vajadusest ja kas see on sobiv taotletava eesmärgi saavutamiseks ning selleks vajalik. Sellised asjaolud võivad tuleneda eelkõige nende tööülesannete eripärast, mille täitmiseks tähtajalised lepingud on sõlmitud, nimetatud tööülesannete iseloomust või – kui see on asjakohane – liikmesriigi sotsiaalpoliitika õigustatud eesmärgi täitmise vajadusest“ ja et seetõttu „[tuleb] raamkokkuleppe klausli 4 punkti 1 tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja mis näeb palgaastme lisatasu ette õpetajatele, kes on tööle võetud tähtajatu töösuhte raames alaliste ametnikena, jättes välja tähtajaliste halduslepingute alusel tööle võetud õpetajad, kui teatud teenistusstaazi täitumine on ainus tingimus selle lisatasu maksmiseks.“

- 6 Apellantide puhul leidis väidetav diskrimineerimine aset sama töötajate valdkonna raames, nimelt ülikooli teadustöötajate valdkonnas.
- 7 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab sellele, et seaduses 240/2010 kehtestatud korras ette nähtud kolm ülikooli teadustöötajate kategooriat – ehk teadustöötajad, kelle töölepinguid on hõlmatud seaduse 240/2010 artikli 24 lõike 3 punktiga a reguleeritud tüübiga (edaspidi „A-tüüpi teadustöötajad“); teadustöötajad, kelle töölepinguid on hõlmatud seaduse 240/2010 artikli 24 lõike 3 punktiga b reguleeritud tüübiga (edaspidi „B-tüüpi teadustöötajad“); ja alalised teadustöötajad – täidavad identseid tööülesandeid (õppetöö, õppetööd toetav ja juhendamistegevus, tudengitele konsultatsioonivõimaluste pakkumine, teadustöö jne).
- 8 Sellegipoolest ei saa A-tüüpi teadustöötajad, vaatamata sellele, et nad täidavad teistesse kategooriatesse kuuluvate teadustöötajatega samu ülesandeid ning on läbinud sama raske ja samasuguste valikukriteeriumidega konkursi nagu teiste kategooriate teadustöötajad, pääseda teise taseme kaasprofessori karjäärirajale, millele omavad seaduse nr 240/2010 artikli 24 lõigete 5 ja 6 tähenduses juurdepääsu üksnes teise kahe kategooria teadustöötajad. Lisaks täpsustab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kõnealuses lõikes 6 ette nähtud menetlus on vastavalt 29. oktoobri 2019. aasta dekreetseaduse nr 126 (decreto-legge del 29 ottobre 2019, n. 126) artikli 5 lõike 1 punktis b ette nähtud kehtivusaja pikendamisele kohaldatav kuni 31. detsembrini 2021.
- 9 Seetõttu kaotab A-tüüpi teadustöötaja ühegi ratsionaalse ja mittediskrimineeriva põhjenduse taotluse lõppedes töö ka siis, kui ta on läbinud riikliku atesteerimise ja saanud pärast oma tegevusele antud positiivset hinnangut kaheaastase pikenduse.
- 10 Kõnealune väidetav diskrimineerimine süveneks lisaks kaasprofessorite värbamise erakorraliste kavade tõttu, mis viidi sisse 2019. aasta ministri dekreediga nr 364 ning mille eesmärk on edendada karjääri, mis on reserveeritud üksnes alalistele teadustöötajatele, kes omavad riiklikku atesteeringut.
- 11 Eeltoodud kaalutlustel otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus esitada Euroopa Kohtule eespool sõnastatud eelotsuse küsimuse, mis lisatakse neile, mis esitati sama kohtu samas riigisisises menetluses tehtud määruses.